

ДО ТЕОРІЇ РОЗВИТКУ ЛІСІВ СТЕПОВОЇ ЗОНИ

Л.В. Шанда.

Розвиток шлестпрямованих конкретних досліджень дозволив виявити ряд закономірностей в екології лісових угруповань степу: 1/ природні та штучні ліси степової зони є системами з різними рівнями цілісності та сумативності; 2/ ростові процеси деревних та чагарникових порід лінійно обумовлені трофічністю та зволоженням еда топів; 3/ натиск трав'яної степової рослинності залежить від світлового режиму лісового угруповання; 4/ в степових лісах ґрунти не деградують, а набувають нових специфічних рис, що дозволяє їх класифікувати як лісопокращені та лісові чорноземні; 5/ стійкість штучних лісних угруповань визначається лісорослинними умовами; 6/ в степових лісах має місце спрощення їх складу та будови при екстремальних умовах зволоження і трофічності; 7/ в екотопах лісових угруповань степу на межах з трав'янистими ксерофітними угрупованнями, має місце зниження вологості, повітря та ґрунтів, збільшення освітлення та втиснення степових трав; 8/ ефект успіху в екотопах степових лісів сильніше виражений, ніж у внутрішньолісових трав'янистих парцелях; 9/ мозаїчність екотопних зон степових лісів тим більше, чим контрастніше їх відмінності від сусіднього угруповання; 10/ ґрунтопокращувальний ефект лісового угруповання зменшується в екотопній зоні; 11/ лісопокращення ґрунтів має місце не тільки в лісових угрупованнях, але й на площах, що прилягають до них; 12/ розвиток лісових угруповань степу іде в зональнообумовленому напрямі; 13/ склад лісового угруповання степу визначається лісорослинними

умовами, які відповідають екологічним нішам, складаючих це угруповання видів; 14/ просторова будова степового лісу є результатом вираження взаємодії всієї сукупності видів між собою та з лісорослинними структурами і факторами; 15/ екологія лісових угруповань степу є складнодиференційованими та інтегрованими різнокомпонентними різноелементними специфічними системами.

Провідними тенденціями розвитку степового лісознавства є : 1) теоретичне обґрунтування суцільного та локального лісорозведення; 2) диференційоване вивчення загальних регіональних та локальних умов степу з метою лісорозведення; 3) збереження та оптимізація штучних лісів в умовах їх географічної та екологічної невідповідності ландшафту степу; 4) заходи оптимізації природних лісів; 5) використання лісопокрощених ґрунтів; 6) пошуки шляхів компенсації порушень лісових угруповань степу гео- та гідротехнічними інженерними заходами, усунення негативних наслідків меліорації.